

მარი ქალი

იპოვნური მოთხრობა, თხზულება კაია ხანჯია.

(ოცეკ ტოკუტაროში *)

I

საკვირველი შეხვედრა.

როგორი სიმატრეველი! დილა ადრიდან დაწყებული ნაშუადღევამდის ჩრდილოეთის ძლიერი ქარი ჰჭრის. ხეებს მთლიან შემოაცალა გამზარი ფოთლები, მხოლოდ ნაძვილა დარჩა მწვანედ. მთანი ფერმიხილ მგლოვიარედ მოსჩანან; გაძრეწილი ტყე სულს შიშაჲ ჰქვს.

განმარტოებულს ველზე დგას ნახევრად გოლიან დანგრეული მონასტერი. სვეტებს ხასი შემოჰხვევია და სრულიად განადგურებისგან იფარავს. ქვეკა შემოუცლილი ხის ორი დიდი ბოძია შესვლის მარჯვენაღედ. ისლის სახურავი ქარისაგან მთლიან აბურღულა. ლეღშისაგან გაკეთებული აივანი ისე გაფუჭებულია, რომ საშინაო იმაზე ფეხის დადგმა ლეღშის ტრატებისგან გაკეთებულ დარს მთიდან უნდა გამოეყვანა ნაში, მაგრამ წყალი გაიყინა და როგორც მხოლოდ თითო წვეთები-ღა ვარდებო.

აქ კოლენდარს როდი მისდევნენ: როცა ქლიავი ჰყავიან—გაზაფხულია, როცა თლილი მოდის—ზამთარია. დღისით ტყიდან მოისმის შუშის მკრეფის ცუღდის ხმა, ღამით—შაიმუნთა ტყეილი. არ ისმის აზრ სამრეკლის ზარის ხმა, არც მამლის ყეილი.

მივარდნილი ადგილია ეს ადგილი. აქ კარვად იტხოვრებდა ორი შეყვარებული აღმამიანი: ხოლო ვინც აქ მარტლად დასახლებას მოინდომებდა, ის სიყვარულსა და ნეტარებასაც უნდა გამოთხოხოეც ბიყუა.

ერთ საღამოს, როცა მზე ხეებსამოეფარა და მონასტრის ზარი მოეცვლეთა მოსწოდებლად გაისმოდა, მონასტრის მიუახლოვდა ფართო შლიაბიანი მონაზონი და ქარზე დაეკაუნა. ზარის ხმა შესწყდა და მონაზონის სასილხონი ჩაქცეული ქალი მოადგა კარებს.

*) ოცეკ დიდად სახელ განთქმულია, ახე, რომ იპოვნეთა ზოლას ეგებანი, იპოვნის მწერლობად პირველი იმან სყდა წაწევილად დეახტ იპოვნის ცხოვრება და ამით იპოვნის მწერლობაში ახალი ცვალი ნაგებო რეპლიკაციისთვის. ყოველ შემთხვევაში, ოცეკ კაია—საქვანი იმის დედლინი—საქვანი მწერლობა იპოვნის; იგი ვარდიცვლა ტოკუტაროში 1902 წლის 31 ოქტომბერს, ვერ თითქმის ახალგაზდა, სულ 37 წლისა. იმის ნაწარმოები უფრო ღრმად გავგვინოს იპოვნელთა სულის ფორტებს, ვიდრე ზოგად შეუღლებილთა სვეს აღწერილობანი ქაქვის არაშენი მოგზარობა. ოცეკის ნაწარმოებებში ხეწს წინ ცოცხალი დამაინები არიან. სიყვარული, ერთულება, პატრიმეყვარება ოცეკის მოთხრობებშიაღ ისედად რაღს თამაშობენ, როგორსაც ხეწენ. მომკვლენი პირნი ანგაბრის უწყვეტ უკლებლობადად მისულ რწმენას, ბატონისადმი ერთულებას, შიშხელობად პატრიმეყვანას, ქმრის ერთულებას, ზურფის მის მიწრელობას და ამგვარს, რაც ძველს ღეოდლებს დროში, ეგრობის შესავსად, იპოვნისაღ პირად თვისულებასსაოცებოდ ხეიდა, თანამეკრევე ციცილიზაციისთან ერთად ამგვარი დამოკიდებულებანი იქვე მკრეფებო.

— რა გნებავთ? — შეეკითხა სახლის პატრონი უცნობს ქალს.

სიცივისაგან ხმა აკანკალებულმა ქალმა მოუგო:

— მე კარ და კარ მოსიარულე მონაზონი ვარ. ეს მთები ჩემთვის უცნობია, გზა დამებნა და ძალიან დავიღალე. ღვთის გულისათვის, მამაკეთე, რომ ფიქრი შევაშუგებინო.

— როგორც ხედავ, ეს სახლი განმარტოებულია. ცალკე ქვეშაგები არა მაქვს, მაგრამ თუ გნებავთ, მოზრძანდით—მიუგო მონაზონმა. მგზავრმა გათოშოდ ხელებით მოიხადა შლიაბა, მასპინძლისაგან მოურღებულ თბილის წყლით ფეხები დაიბანა და მონასტერში შევიდა.

მასპინძელმა ცრასთან უჩვენა ადგილი სტუმარს და ორივე, ჩვეულებისამებრ, ურიცხვის თავის დაკვრთმისაღმეცრთმანქმის. მასპინძელმა ჩიი დაიმაზდა და ცრას ბრინჯის ჩაღა შეუკეთა, რომ სტუმარი გამოზარეო.

ალი აპრილადა. მასპინძელს ეხლა კარვად შევძლო სტუმრის დათვალიერება. და რომ ამ წუთისმოგვლით კიდევცლა ჰქონოდა რამე კავშირი, გულში შური აღედგებოდა, ისეთი ღამაში იყო სტუმარი. თითონ მასპინძელი სულ ოცდორის წლისა იყო, სტუმარი კი იმაზე ორის წლისი უმცროსადა სჩანდა. ასე ახალგაზდაა, ღამაში, მშვენიერი და მონაზონი კია! როგორ მშუბარედ ათამაშებს კრიანისაღ! მასპინძელს ცრემლები მოერიდა და უეცრად თავის ბეღზე დადგირდა, მაგრამ მღელვარება არ შემინნია, ცეცხლს დაუწყო სწორება.

ახლად მოსულიც ათვალიერებდა ქალს. იმასაც მეტად ახალგაზდათა და ღამაზე მონაზუნად მიიანდა იგი. ამის ხედერი ჩემსს უნდა ჰგავდეს, — გაიფიქრა ქალმა. — ნეტა რა შემთხვევია? იქნება ორივეს ერთნაირი ბეღ გვეყვებია?

ასე ფიქრობდა და საბამი კი ვერა ემოენარა, რომ ამაზე ღამაზაკი ჩამოეცდო. ღამაზაკობდენ მთის უსწორ-მასწორი გზებზე, რა ჰქვიოდა მდინარეებს, რამსიდიდ იყო ტაბარი, ან როგორა ჰყინა ნავად ვეწმინ. ჩქარა უზრალი წვენიც მზად იყო და ორივე დანაყრდა.

ნავაშუგეს მონაზუნებმა ისეე უზრალი საგნებზე იმსუთიეს.

— თქვენ, უთუოდ, დადლოლი ხართ, — უთხრა ბოლოს მასპინძელმა, — არ გინდათ დაიძინოთ? — ამ სიტყვებით გაშლა კოლენდარსაგან დამფარავ ფარდის მავგარი ქაღალდის კარავი, რომელიც სიცივის უფრავდა.

მგზავრი მიწვა. გვიან იყო. ქალაქის საათმა თორმეტი დაჰკრა, მაგრამ ამ განმარტოებულ თავშესაფარში მხოლოდ ქარის ზუზუნნი, ზუს ხმა, მგლის საზარელი დმუილი და ფოთლების შრიალი-ღა ისმოდა. ქარიშხლისაგან შემწვნილი ბუები მაკრად მიჰკროდენ ნაფის ტრატებ, ერთმოდით ძირს არ ჩამოკციერულიყვენ. ბაღში მგზამიერ ხეთა ტრატნი ძალზე ირხვოდენ და კარებს ხეღებოდენ. ყველა ეს ისე საშინელი იყო, რომ მგზავრმა ისეე მალე გაიღვიძა და იქვე გვირდით მწორად მასპინძელს გადაჰხადა.

— ასეთი საშინელია იქ, გარედ, და სახლშიაც როგორა

პატიონ გოთუა.

ქართულ ცენზურულ ნაშრომად.

ციკმა—ქალმა ისევ დახუკ ავალეში, მაგრამ გული ძალზე უტყუდა და ვერ დაიძინა. იმის ყურთან ნული ხერინვა ისმოდა.

ლოგინთან იღვა ოდნე ამტუტები ლამპარი. ამ მკრთალ სინათლზე ქალმა კარავზე მიმავრებელი წერილი შენიშნა. ძილი გაუკრთა. ცოტად წამოსწია თავი და წერილის კითხვა დაიწყო. სხანდა, ეს წერილი მჭრისაგან დატოვებულ ქონდა მასპინძელს ქალს.

წ. წერიელი.

(იხ. „სტრის ფურცელი“ № 2884).

„რამდენიმე სტრიქონი სასოვრად.

„დაფიქრი, მე მივიღე ბრძოლის ელზე; მაშასადამე, სიკაცხელს აიარ ვეკუთნი. გამარჯვება თუ დამარცხება ბედის ხელთაა. იქნება სიკვდილი არ მიწერა, იქნება გამარჯვებულიც დაბერუნდ. მაგრამ სახელის მოსახვედელ ისეთი დრო დადდა, როგორც იშვითად დადებდა ხოლომე, ამ შემთხვევის გაუმეგას ვერ ვაგებდვ. გირიულად ვიბრძობდ ჩემის ბატონის, და-მისათვის და თუ მოვცდები, გმირის სახელს დატოვებ.“

„ჩემმა ბატონმა ხელი შეუწყო ჩვენს სიყვარულს და შენი თავი შეშრომა ცოლად; ჩვენც მოვალენი ვართ სამავტრო გადავუხადოთ. ეს, სხვებს შურდათ კიდევაც ჩვენი ბედინერება. ეს იყო სიზმარი. მინდოდა მთელი ჩემი სიკაცხელ ღრმა მოხუცებამდ ვანუშორებოდა შენთან მეცხოვრა, მაგრამ ბედი გვიხანა გვიშლდალი! ჩვენ ქორწილს შევდგ სულ ოცმა დღემ გაიარა, — ხანმოკლე მუღუღოებაა! თუ ადრე მოკდნოდა, რომ ახლავე მოშაშორებდნენ შენს თავს, არ შეგირთავდი. ვერც ჩემის ბატონის ბრძანებე და ვერც შენი მშვენიერება ამას ვერ ჩააღდინებდა. ამ ჩვენის უბედურის მუღუღებით ბევრი მწუხარება მოგეშლდა.“

„ხვალე რამ გაიგონო ჩემის სიკვდილის ამავი, ექვი ნუ გეგნება! მხოლოდ ერთს ვთხოვ: არ მინდა რომ ჯოჯობეთიდან ჩემის სულის დასახსნელად შენ თმა მოიჭრა და მონაზენის სამოსელი ჩაიკეთ. ეს უკუკუბა იქნება!“ მუომარაზე თავის ბატონისთვის უნდა გასწიროს თავის სახელი და სიკაცხელეც. ანუ გვირბის წესი. ერთაგულება — სამაყუე შთამომავლობისათვის და მეც მსურს არ ვუღალატო ჩვენს სახელს: შეუკრთოლათ მოვკვდები!

„მადლობელი ვიქნები, თუ ხან და ხან მომიგონებ და ილოცებ ჩემთვის.“

„შენ ჯერ კიდევ ახალგაზდა ხარ, შეგიძლია შესაფერი საქმრო იშოვო და ხელახლა გათხოვდე. ათი ათასი წლის შემდეგ გნახავ საიქიოს. მხოლოდ ეს სურვილი-და დამრჩენია. ნუ გადასცდები იმას, რასაც მე გეუბნები; თუ არ დასთანხმდები ჩემს სურვილს, სამუდამოდ განშორებული ვიქნები შენგან. ამ წერილშივე ედებ აგრეთვე განქორწინების ქაღალდს, რომ ისე მოიქცე, როგორც ინებე.“

„შენთვის ცხადის ყუთში ჩავედ ორმოც-და-ათი ოკრო. ჩვენის ბატონისაგან მივიღე ბლომად სუნუნლოვანი ხე საკმეველად. აქამდ ვინახავდი, მაგრამ ესლა ნახევარი დავწვი და ჩემს მუხარადს ვუკმევი, მეორე ნახევარს შენ გიტოვებ სასოვრად.“

„ახლა ვათავებ წერილს, რადგან დრო წავიდე, თუმცა ბევრი რამ შემეძლო მეტკეა შენთვის. ვაკაბას.“

მგზავრამ ყოველივე ეს მწარე ცრემლის ფრცვეთი წაიკითხა.

რამდენჯერმე თვალი ადაპარო წერილისაკენ. — ეს კოწიროს ხელია. — ჩაილოპარაკა ქალმა და ღრმა ფიქრში წავიდა. შერე იფიქრა, ცვლებო, ხელ-ახლა წაიკითხა შეიდი თუ რვა ჰუკარი და გულში ვაივლო: — სამწუხაროა, რომ ასეთი სიკვდილი ეგრა გმირის, თუმცა ჩვენს საომარს ღრუში ასეთი წესია. ბუღდავ, შენ შეეწვი იმას... აი რისთვის გამოსთხოვებია ჩემი მასპინძელი წუთისოველს... მე მართალი ვიყავი: იმისი ბედი ჩემს ბედსა ვავა... იმის მწუხარება ჩემი მწუხარებაა. ქვეყანა — ოცნება.

და ქალმა ტირილი დაიწყო. მასპინძელმა გაიღვიძა. — რა დავებართათ? — კითხა მტორალს. — ოჰ, თქვენ გაიღვიძეთ, შევბო ქალმა, — ეს არის, ამ წუთას წავიკითხე ეს წერილი. მასპინძელი შეწუხდა. — წერილი?

— დიას წერილი, კარავზე რომ იყო ჩამოკიდებული. მასპინძელი ეხლა ნანობდა თავის წინდაუბედოვობას. არ იცოდა რა პასუხი მიეცა სტუმრისათვის.

სტუმარი მიხვდა, რომ აქ რაღაც საიდუმლო იფარებოდა, მიხვდა, რომ მოულოდნელად მოიქცა. ცოტა სიწუმის შემდეგ სიქვა:

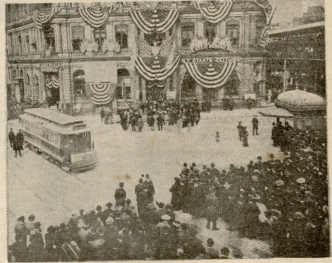
— ვაკაბასო, დაწერილია წერილზე, იქნება თქვენ მონაზენად შედგამბდის ამ სახელს ატარებდით? — იმ დღიდან, რაც მონაზენად შედგა ეს ქალი, მონაზენის სახელიც არავის დაუქანია იმისთვის, წინანდელი თავისი სახელი ზომ სულაც აღარ სმენია. — ვაკაბას! ვიფიქრა ქალმა, — თითქო სხვა ქალის სახელიაო, ისე ემის ჩემს ყურს... ვაკაბა ჩემი სახელი იყო... იმის თვალმეს ცრემლები მოეკრა.

— დიას, — უთხრა ქალმა, — ოდნემე ვაკაბა მქვილია. წერილი ვაკაბას სახელზეა; იმის ქმარი დღუბუღა. — მგზავრი შეწუხდა. — წერილში სწერია: ვიქნება გამარჯვებული დაბერუნდო, — მაკამ რაკი თქვენ ვანდვდილ-ხარო, ვიჭკობო, თქვენი ქმარი უნდა მოკვდარაყოს. — დიას, იმის ბოლო სამწუხარო იყო... — უთუოდ თავის გამბედევობით დღი გმირობა გამოიჩინა?

— ვმადლობთ, რომ ამებზე მეკითხებით. დიას, როგორც მიზნებს, უშეშრად თუმე იბრაოდა. ეს რომ ვაგივე, მე თითონ გული ამიჯანქცელდა სიხარულით.

— თქვენ ისე აღტყობით ლაპარაკობთ, რომ მე, ვირაგინდას, ცრემლები მომდის.

— მონაწილეობა მიიღეთ ჩემს მწუხარებაში. მასპინძელს ის აუკანკალდა ხმა, რომ ვერ გამოსთქვა ეს სიტყვები.

70 წ. თხილვის კახაჯაგაზე „სტ. გიორგი“ — ის. ნიკორქა

— ცული გქენი, რომ გამოკითხეთ, ამით ხელას მალეთ ვებას; ვაბატეთ; დიდათ ვწუხებარ, — უთხრა მარამა.

*) სამწუხარების ათადი: ლაქონდ მიმავალი მუომარი თავის მუხარადს შიგნი სამკვლეს შეუკმეველად. ამის წყალობით მკვდარი ფრცვენილი იყო მტრთან, რომელიც მუხარადს ამხელდა. კიდევ სამწუხარო მუხარადს ნიკა ქვე ორის მუხარადით ვარსაყვდა და ამ მუხარადს თავის წასხვად, რომდ, რომდ დანახვებინა მტრისთვის, ხელმორედ აღარ მინდა ამითი შეწყვეტი.

— არა, არა—მოუგო მასინძელმა, «მეცა» უნდა მოვიხადო ბოლიში, რომ სულელურად მეჭირა თავი—ამ სიტყვით ქალმა ცრემლები მოიწმინდა და განაგრძა:

—სამწუხარო სიტყვები გითხარით. როგორც ვხედავ, თქვენ ჯერ ისევ სულ ახალგაზრდა ხართ და ტანსაცმელი კი საწუთრო უარმყოფელისა გაცეთათ. თქვენი სათუთი ასაკი მონაზუნობისათვის ვერ გამოადგება.

მგზავრმა გაწითლებული სახე ბალიშიში ჩაჰმალა. მორცხვად გაიღიმა იმის ნიშნად, რომ უმანკო იყო. უთუოდ კარგი რამ იქნებოდა კარგს ტანსაცმელში. და ეს მშვენიერი ხმა ლოცვებს ამბობდა.

—მეც მაწუხებს თქვენი ხედვრი, —უთხრა მასინძელმა. რისთვის უარჰყავით ცხოვრება? თუ ღმერთი გწამთ, მიახმეთ თქვენი თავდადასავალი, თუ ეს დღით არ შეგაწუხებთ.

—გმადლობთ მონაწილეობისათვის, როცა მოვიგონებ ჩემს წარსულს, ცრემლებს ვერ ვიკავებ. ჩემი ხედვრი მეტად სამწუხაროა,—მოუგო ახალგაზრდა მგზავრმა.

ზამზახის ყვავილმა ვერ შეიმავრა ცვარის მიძიმე წვეთები და ერთი მათგანი ძირს გადმოკარდა.

—ჩემი მშობლები ჯერ კიდევ ცოცხლები არიან, —თქვა ქალმა,—მაგრამ ის კაცი, ვის ცოლიადაც მე უნდა ვყოფილიყავი, მოკვდა და ამიტომაც უარყავი საწუთრო ცხოვრება. მართლდ მართლმ სალოცავად გავუღმე გზას, როგორც ეს წიგნებში წამეითხა და სურათებზე მენახა, და ახლა სიკვდილზე უარეს სატანჯველს ვითმენ. მაგრამ ერთ წამსაც არ შემიძლია იმ კაცის დავიწყება. მივისწრაფი მშობლებისაკენ და ჩემს ველში ვებნა. დღეს გზა დამებნა, დაღამდა და შეწუხებული ვიყავ. მაგრამ ბედმა გამიღიმა: სინათლე დავინახე და თქვენი სადგომს მოვადევ. გთხოვით თავშესაფერი და თქვენს სიტყვებში სათნოება ისმოდა. თქვენ პატივი უნდა გცეთ, როგორც უფროსს დას. ამის შემდეგ აღარ მინდა ვიხეტიალო. ნება მომეცით თქვენთან დაგრძე და გემსახურო: წყალს მოვიკრებთ, დავკრიფავთ მთის ყვავილებს, ტანსაცმელს ვაგვიწმენდთ და ყველაფერს გავაკეთებ, რასაც ეი მიბრძანებთ. შემიბრუნდით თუ არა ამ სათხოვარს?

მასინძელმა იმ წუთსვე უპასუხა:

—მართალი რომ ვთქვა, შეგწოდებ კი მე, გამოუტყველი, უფროსი ღობა ვაგვიყო? თუმცა ასე მგონია თქვენი უფროსი და ვარ. ჯერ ისევ ბავშვობაშივე დამეხოცა მშობლები და პატარას ვემსახურებელი. ვახოვდი თუ არა, დაიკრებ ქმარს. იგი მოკვდა გმირულის სიკვდილთა. ვცხოვრობ მართლდ მართლ და თქვენ რომ დაგინახეთ, მაშინვე გავფიქრებ, ნეტავი ასეთი და მომეცა, მე და ის ერთად ვაგმართაველი მწუხარე ბაას მეთქი! ძალიან დარწმუნდა ვცხოვრობ და თუ შეგვიძლიათ იტანდით ამგვარი ცხოვრება, დაჩიბთ აქ და იცხოვრეთ ათი, ოცი წელიწადი,—რამდენიც ვნებებათ.

მგზავრმა სიხარულით ტირილი დაიწყო და უთხრა:

—რაღად მგარევა, ამ სადომანდე თქვენ ჩემი უფროსი და ხართ. ჩვენ ეხლა ერთმანეთისათვის უცხოები აღარა ვართ! მაშ ხომ ვეფიქრებ უნდა გუთხრათ ერთმანეთს! თქვენ რომ გიმზერთ, ატყობ რომ გავუგებარდ მენებნა...

—გაუგებარდ? მაინც რა გეტყვენათ ასე?

—სა, რომ ამ წწელიში სწერია: «თუ მონაზუნად შედგები, სახუდამდ განმორბელები გიჭეტი შეგანერა»; თქვენ კი დაარღვიეთ უკანასკნელი სურვილი თქვენის ქმრისა. რისთვის შედეგით მონაზუნად.

—თუ დაეცით გწამთ, ნუ ღაპარაკობთ ამაზე! თქვენ რომ მელაპარაკობთ, ასე მგონია თითქო ჩემი ქმარი ამომამხის სამარხთან. როგორც თქვენც წყვილებზე, იმან სრულიად აღმოკრბა მონაზუნად შედგება და მომივად ცხოვრების გემსაც მახატა. არ მინდაა წინ აღვდგამოდ იმის სურვილს, მაგრამ შექმელი მელდატანა იმისთვის, თუნდაც ათი სამუდამად.

მოდ განვმობობო იმის? ასეთ ვარაუშუტა ქალად როგორ მივილია? როდესაც იმის გმირული სიკვდილი შევიტყე, მინდოდა მეც გამოვსაღებოდი სიკოცხლს, მაგრამ ეს აკრძალული გქონდა ჩემის ქმრის წყრალით, ძვენად ცხოვრება კი

სასწრაფის შავი მუხამეფი-დანა, რომელიც ეწოდაჰმა გავმსავრა.

არ მიტაცებდა. შესაძლებელია ოდესმე, წინად ჩემ არსებობაში, ბოროტი რამ ჩაიღონ და ეხლა სამაგიეროდ ვისაგები? ყოველ კაცს ყველაზე უფიერებასად სიკოცხლე მიანია; ჩემთვის-კი იგი მიძიმე ტერიოთა. ჩემი ქმარი ჩემსათვის ბავშვობაში დაბოლდა და ბიძასთან იზრდებოდა, მაგრამ ეს ბიძა ჩემთვის უცხოა; სხვა ნათესავები იმას არა ჰყოლია და ჩემის სიკვდილის შემდეგ აღარაივნ დახვდას იმის სადღას. თუმცა იგი დარწმუნებული იყო, სხვა არსებამ არ გადავალ, პირდაპირ სამოთხეში მოვხვდებოდა, მაგრამ განა შესაძლებელია ამას მიაღწიოს, როდესაც ომში იმდენი აღამიანი მოკვლა?

ხოტაკე სამა არ შეუშვებს სამოთხეში. შედეგით მონაზუნად და ამით შეგუშვებუქენ საიქოს ტანჯვას. ასეთია ქვრების მოვალეობა. თუნდაც რომ განვეშროო კიდევ, ამ მეტრე სამსახურს მაინც გავუწევ მადლობის ნიშნად. აი რისთვისაც მხედვეთ მონაზუნის სამოსელში. ყველაზე უფრო სამწუხარო ის არის, რომ ასე ცოტად მიცნობდა იგი, თუმცა ჩემში დარწმუნებული არ იყო იმით, რომ ერთისთვის შეუღლებულნიც არ ვიყავით. როგორ მივიტოვდი იმისკენ, ვიდრე იმის ცოლი ვაგვხვდებოდი!

—საინა, თქვენ ორივე შეეცარებული იყავით? გულუბრატელოდ მტობთა მისულმა.

ქალმა მორცხვად უპასუხა:

—მე ჯერ ისევ იმ დროს მიყვარდა ის, როცა ჩემ ქალბატონთან ვესახურებდი. ახალგაზრდა ვიყავი, წინდაუხედავი, და ბევრჯელ ვწერდი ხოლმე საალერსო წერილებს. ის კი, როგორც პატარასთან აღამიანი, პასუხს არ მაძლევდა. ავად ვაგვდი სიყვარულისაგან. ბატონი კარგის თვლით მიუყურებდა, ჩაერთა ამ საქმეში და იმის წყალობით ჩემი სურვილი ასრულდა. ჩემის სიხარულისათვისავე იმნი დაიწყო მეზობელ ოქთან და ჩემი ქმარი ომში წავიდა. რა დღესაც ის მიღობდა, იმ დღეს არც მისესამ, არც მიპაია. ხმა ამოუღებლად შევტკბოდი სახეში. გამიწყრა, ფერ-წასული ხარ

ანეთო ჩვეულებით სამწუხარო ამბავიც კი მხიარულის სახით
16, რათა მოლაპარაკებ არ იტანის სხვის საწუთროსა რამ
და ამით თითონაც არ შეწუხდეს.

და ეგ არ შეგფერის მეორის კოლოსო. მაგრამ განა შეგმე-
ლო არ მეტრინა, როცა სამუდამოდ ეთხოვებოდი? იმან ას-
წია თავის წინაპირთა ნაქონი მღზარად და დაიხურა. ამ მო-
როლოზაზე მე მიუფერე ხალხი შესაკრავები. ვახარებულმა
მხოლოდ ესა სთქვა: „ეს შესაკრავები შენუელია, მასხადამე
არ შეიძლება სიმაღლე გამოვიჩინო. ელოდე ჩემს დაბრუნე-
ბასო.“

ეს იმის სიტყვები ეხლა ე გულს მიკლავს! უნდა და-
ვეშვიდებინე. ბოლოს წერილი ჩაავლო ყუთში, ეს კი იმის
ნიშანი იყო, რომ წავიდა გმირულ სიკვდილთან შესახედ-
რად. რატომ სიზარითლე არ მიიხარა? ყველაფერი რომ შეეტ-
ყობინებია ჩემთვის, თავს მოვიკლავდი და ეხლა სამოთხეში
ვიქნებოდი იმის მომლოდინე, მაგრამ იმან მიბრძნა განე-
გრძო სიცოცხლე და გავფხოვედი კიდეც. ამა გარდა მომცა
განქორწინების ქალადი, მაგრამ იმ წუთსეი დახვებ.

მოგონებამ გაიტაცა უბედური ქალი; ასე ეგონა, თვალწინ
ეღვა თავისი ქმარი.

— დახ, თქვენ მართალი ხართ, მაგრამ ის მხოლოდ
თქვენთვის ზრუნავდა. თქვენ გული არ უნდა მოგდიოდეთ
იმაზე, რადგან ყველაფერი ეს თქვენთვის ჩაიდინა. უფხრა
მგზავრმა.

— ოჰ, რა სულელები ვართ ქალები.—სთქვა მასპინძელ-
მა. ჩემს ქმარს ვესაყვედურებდი ხოლმე, სასტიკი გულის პა-
ტრონი ხარ მეტეი და მე თითონ კი არ ვიციოდი როგორ
მიყვარდა იგი. რამდენჯერაც უნდა დავიწყო ლოკვანის კი-
თხე, რომ ზეცამ საშოთხის კარი გავლას იმის სულს, ეს
ლოცვა უფულო გამოდის. ბუღდას სახე ჩემის ქმრის სახედ
მომეჩენება ხოლმე. სიყვარულის ძალა დღე და დამ მერევა
და არ მასვენებს. მონახონი ვარ მხოლოდ ხორციელ, სული-
კი სასუტროს მოყვარულიე შემჩნა. ეს წერილი იმიტომ ჩა-

მოვიციე ამ კარავზე, რომ თვალწინ მქონდეს ჩემს ქმრის
ნაწერი. როცა დამე ამ კარავში შევეცვრები დასაინებლად,
ასე მეგონა ჩემი ქმარი ჩემთან არის მეტეი. არ მეშინია არც
ხოტკე სამსახვან დასჯისა, არც საიქიოს ტანჯვისა. ჩემი
ქმარი ჩემთვის **ხოტკე სამხცა** და **კამისამც**. ახლავე წავი-
დდი იმ სოფელს, რომ მასთან ერთად ვიტანჯო. ეჰ, ცოცხა-
ლი რომ იყოს ჩემი ბატონი! ის შემეწევოდა. მაგრამ ჩემი
ქმარი რომ მოკვდა, დიდხანს არ ვაუვლია, ჩემმა ბატონმა
და ქალბატონმა თავი მოიკლეს. დაიბოს სახლი გაინადგუ-
რეს, ნასახლარზე შამბია მოვიდა.

— თქვენი ქალბატონიე მოკვდა? ეს დიდი უბედურებაა,
მაგრამ განგებას ასე უნებებია! გარდასულს სიზმარიეით შეე-
ხელათ და დღერთებს ვევედრათ; მწუხარება ვერ აღადგენს
მკვდართ. დაიფწყეთ რაც აქამომდე ფიქრები მოგსულიათ და
გულითაც მონახონი გახდით. ეს ეგზობინება თქვენის ქმრის-
თვის. მე არ უნდა გაძლევდეთ რჩევას, მაგრამ გთხოვთ მია-
ტიეოთ და იფიქრეთ მხოლოდ, რომ მე თქვენი და ვარ.

— ძალიან კეთილი ყოფილხართ, —უფხრა მასპინძელმა, —
გმაღლობთ მონაწილეობისათვის. მე ხომ ვიამბეთ ჩემი თავ-
გადასავალი, ხლა თქვენც ვიამბეთ თქვენი ამავეი. ვავიზი-
რებ თქვენს მწუხარებას და, თუ შევიძლებ, განუფეშებ.

მგზავრი აქამდე უტუხო ქალის ხედრის დასტიროდა, ეს-
ლა კი თვითონაც უნდა გამოეცხადებინა ბედის მღურვა.
ცოტა გაჩუმდა, მერე ღონე მოიკინბა და უფხრა:

— ყური დამიგდეთ, აი ჩემი თავგადასავალი...

განდევილი.

(შემდეგი იქნება)

თქ... თქ... რაკონ უტბად გამრავლდა გასუთები!.. ნამანა გასაფხუდა.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. მ. ჯაბადარი